

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

ל

עין משפט
נר מצוה

דנפיש פסידייהו. שרוב עבודת קרקעות שלהן צעורים היתה אף חרישת הכרמים וצליהם מנהיגים כלי המחרשה בעגלה בין שורות הכרם עם הצולרים ונותנין שם העגלים לפיכך אס אין הצעלים עליהם יש הפסק גדול שאין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל הצעורים ומנהיגים אותן על הגפנים ועל הנטיעות והם מתקלפין והשוורין נסמזין^(א) ושצרים: **מגור.** קביל"א בלע"ז: נודמנו לו אורחים. קס"ד טעמא משום דמתכבד בהם ואיכא לגוריה ולכרו: שאני **הסס דקא קלי לה.** בשטיחה זו הוא שורפה ומה היא שרפתה: אי משום **עינא.** שמשלוט בה עין רע של אורחים: אי משום גנבי. פן יגנבה האורחים: הכניסה לרצקה. בעגלה ערופה קא'. רצקה קופל"ה בלע"ז שמדביקים שלש צמות או ארבעה בלואריהן זו אל זו ודשים הדשה: **כשירה.** הואיל ולא נתכוון שמדוש: **ואס בשביל שתיק וסידוש.** שהיתה אמה דשה והכניס את הצמ לשם שתיק ואף נתכוון שמדוש פסולה: **הא לא דמיא.** מיוצא היא: שכן **עליה עוף.** צפרה אדומה קאי: **עלה עליה זכר פסולה.** שנאמר^(ב) אשר לא עלה עליה עוף ואתא עול אין לי אלא עול כו' במסכת סוטה (דף מו.). והאי הכניסה לרצקה ודשה ללא ניחא ליה בה דמיא לשכן עליה עוף: **משמש צבן בחמין.** וכ"ש צבונן: **אכל לא ע"י האור.** לא יתן הכלי על האור: **מגריפות.** ודיל"ש עשיין לגרוף הכירות או להפריש מאניס המדובקים: **שפתיון.** פוגמין: **מאי ענייסייה גביה.** מה לו להשתמש בו יבא בעליו וישתמש בו: **ההפעלם מהס.** וללמדך בה שמוחר להתעלם: **ופעמים שאי אמה מהעלם.** דכתיב^(ג) לא תוכל להתעלם: **והוא צבית הקצרות.** האבדה צבית הקצרות: **ואינה לפי כבודו.** ששיצנה: או שהיה צביל מלאכה שנו. שיצטל בהשגחה מרובה על דמי הצבית: **האי עשה.** השצ טשיס^(ד). ואע"ג דלא תעשה נמי איכא אין לא תעשה מועיל לדחות לא תעשה אלא עשה הוא דקא דמי ליה כדאמרין ביצנות (דף כה.). **לא תעשה ועשה.** לנפש לא יעמא קדושים יעו^(ה):
^(א) [למן עג. חולין פ"ג ד:]
^(ב) [ובכרת כה. ופ"ג:]
^(ג) פסחים כו: [ע"ש:]
^(ד) פי' [בערין] דבר שמומן לשטוח עליו כלי כבסה פ"ג גזלה משם והתוס' פ' כ"ש דף כו: פירשו כמו גזול לגלמה, (ה) טס. (ו) טס: פרה פ"ב מ"ד, נכרות יע: פנהדרין י"ח: (ח) [למן לה. פנהדרין מד: ע"ש, ט] כ"ש: (ט) נסמזין, (י) נמנדינ ט"ו, (כ) [דברים כג, ט] [סס] (ח) [ויקרא כא, ט] [וע"י] היע מוס' [למן עג. עומ' חולין פד: ט] [פ"ב וע"ש] היע"ט, ט [ע"ש היע"ט]

בתורי דנפיש פסידייהו. ר"ח גרס צמורי פירוש פועלים שמוליכים השורים לחרישה ואין מעמיקין המחרשה שלשה טפחים ואין הזרע נקלט היטב^(א): **לצורכו ולצורכה מא.** דוקא צטיטוח כמות מציעא ליה וכל דדמי ליה דשמא ייחנה שטוחה יוטר מנדי לורכה עד שיתקלקל אצל צספר אמרינן דקורא צהן אף צ"ג לזורכו הוא כמו לורכה ולא גורין דליכא למיחש למדי כיון שקצבו לו זמן אחד לשלשים יום או אחד ל"ב חדש ולא ילמוד צו בתחלה גם לא יקרא וישנה וכלי נחשת דמיא לקמן דמשמטת אפי' בחמין וכלי כסף צבונן אפי' לזורכו מותר כיון שעל ידי אותו משמש אינו יכול לצבא ליה לקלוק ומדע דאי דוקא לזורך הכלי מנין פריך פקדון מאי צעדימה גביה מאי שיהא שומר ש לו לעיין שלא יתקלקל אע"פ שהצעלים אינם אומרים לו להשתמש:
הבנייה רבקה ורשה. צמוספת' (דפרה) ט' תני לה גבי פרה אדומה: **בשביל שתינק ותדוש פסולה.** ובסיפא (דמוספתא) ט' קמני לזורכו פסולה לזורכה כשירה ולכן פריך אלמא לזורכו ולזורכה חשיב כמו לזורכו ואסור ומשני דהתם לאורייתא פסולה כמו צא עלי' זכר דפסולה מדרב פפא וא"ת ואמאי מיימי ההיא דשכן עליה עוף ואי משום דרב פפא אמר למלמיה עלה אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרצק וי"ל משום דברייתא היא אכל הך דשכן עליה עוף איש מתניין: **אף עובד דניחא דיה.** וא"ת ובסיפא אדומה מנלן דבעינן דניחא ליה דשלאמא למאן דיליף (סוטה דף מו.) עבודות צפרה מג"ש דעול עול ניחא אלא למאן דלית ליה ג"ש ומשכח עבודות צפרה גופיה מנלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשין צפסול עול עבודות גם לעינן דניחא ליה ש' להשוותן וא"ת ועלנה עליה זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שדמיה יקריס צביל דבר מועט וי"ל דאס היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכן אין להכשיר וא"ת הכניסה לרצקה ודשה אמאי כשירה מאי שנה מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם כ"כ דבלאו הכי נדושת המצוה וא"ת אי לא ידע צעעע עליית הזכר אמאי פסולה מאי שנה מהכשר דאמרין לעיל (דף כג.) נגצו אינן צבי יותן ואס נאמר דלא מיפסלא אלא כשידע צעעע עלייתו א"ש ואמי נמי שפיר הא דתמן (פרה פ"ב מ"א) פרה מעוברת ר"א מכשיר וקשה ובי

בתורי דנפיש פסידייהו: שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו': איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי ת"ש שוטחה לצורכה לצורכה אין "הא לצורכו ולצורכה לא אימא סיפא אבל לא לכבודו ולצורכה הוא דלא הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי (א) אלא מהא ליכא למושמע מינה ת"ש (ב) לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מטה לצורכו אבל ישמחנה על גבי מטה ועל גבי מוגד לצרכה נודמנו לו אורחים לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מוגד בין לצורכה בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה אי משום עינא אי משום גנבי תא שמע (ג) הכניסה לרצקה ורשה כשירה בשביל שתינק ותדוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה שאני התם דאמר קרא י' אשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להא (ד) דתגן ישכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי טעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא עד דעבד בה איהו השתא דכתיב עובד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד י'מה עובד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה: כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו': ת"ר "המוציא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו וכלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן וכלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחיקן ומגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא ינע בהן עד שיבא אליהו "כדרך שאמרו באבירה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת 'בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: מציא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: מנהני מילי (ד) ת"ר^(א) והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד יהיה בהן והיא בביית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכן נאמר והתעלמת מהם למאי איצטרך קרא אילימא לכהן והיא בביית הקברות פשיטא האי ועשה ותו לא רחינן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא (ב) דאמר רב יהודה אמר רב אפם כי

תורה אור השלם
1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זבחי הערב והוא עצלת זבחי אשר לא עבד בה אשר לא מקשה בעל:
דברים כג כג
2 לא תראה את שור אדוך או את שוה נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוניהו:
דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

תורה אור השלם

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

לעוי רש"י

קביל"א [קביל"א]. יתר. קרסול. קופל"ה [קופל"ה]. צמר. ודיל"ש. קונקט.

מוסף רש"י

בתורי יספור פועלים ואסור להן שורים שלו לחרוש ויחשו ששורים ויפסודו [למן נדחה] צביות וכדמיס והמלאכה לא מעלה כלום שאין מושעין לכן [וחולין פ"ב אלא מהא איתא] למשמע מינה. דודאי ממני לאו טלה דוקא, אלא מהא מיימי דוקא, או ספא, ומגא אידך אנו הואיל ולא ידעין לה שתיק דוקא דנגמר מיה' (שם) קבא. לצרכה. כדי שלא יאכלו עש (פסחים כג.) הכניסה לרצקה. עגלה ערופה. רצקה קופל"א בלע"ז, שקריסן ארבע פרות יצמד (שם כג.) ורשה. תפולה. עש הנכרותה (שם). אשר לא עובד בה מכל מקום. דהא דבעינן דשלאמא לא מתקרי דע"ג דבעינן לא ע"ג (שם). כפרה אדומה קאי. כפרה אדומה קאי, שפרת ונח על גבה, אע"ג דכתיב לא עלה עליה עוף, דמשמע עליה אפילו עליה בעגלה, ואי משום דכתיב עול לא מרבינן מיהא שאר עבודות במסכת סוטה (מו.) אפילו הכי בהא עליה (מ) פסולה דלא ניחא ליה, והא הדין להכניסה לרצקה ודשה (פסחים כג.) עליה עליה זכר פסולה. לניחא ליה והוא הדין למינן ומדוש (שם). אי כתיב עובד עובד משמע מילא, עבד משמע צבית, ואע"ג דהאי בעגלה כתיב, מרובייהו ילפינן מהדי צבונה שיה עול עול במסכת סוטה (שם) יהיה בהן. שהיה מוצא אבדה כסן, והיא. האבדה בביית הקברות, או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו. עמיני טבול מלאכה לרדוף אחריה יתירם על דמי כבודו להשיבה (ברכות טו.) או שהיתה מלאכה של חבירו מרובה משל חבירו. עמיני טבול מלאכה לרדוף אחריה יתירם על דמי כבודו להשיבה ולא ילכו בעלים להשיב לו יתר משום שמיני לטס ומלאה הוא הפסד (שם) כגון טוקב מרגילות שאס ילך ויחיינה יפקדו צבטלמו יתר דמניה (סנהדרין יא.).

הבנייה רבקה ורשה. צמוספת' (דפרה) ט' תני לה גבי פרה אדומה: **בשביל שתינק ותדוש פסולה.** ובסיפא (דמוספתא) ט' קמני לזורכו פסולה לזורכה כשירה ולכן פריך אלמא לזורכו ולזורכה חשיב כמו לזורכו ואסור ומשני דהתם לאורייתא פסולה כמו צא עלי' זכר דפסולה מדרב פפא וא"ת ואמאי מיימי ההיא דשכן עליה עוף ואי משום דרב פפא אמר למלמיה עלה אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרצק וי"ל משום דברייתא היא אכל הך דשכן עליה עוף איש מתניין: **אף עובד דניחא דיה.** וא"ת ובסיפא אדומה מנלן דבעינן דניחא ליה דשלאמא למאן דיליף (סוטה דף מו.) עבודות צפרה מג"ש דעול עול ניחא אלא למאן דלית ליה ג"ש ומשכח עבודות צפרה גופיה מנלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשין צפסול עול עבודות גם לעינן דניחא ליה ש' להשוותן וא"ת ועלנה עליה זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שדמיה יקריס צביל דבר מועט וי"ל דהיתה כשירה הוה ניחא ליה ולכן אין להכשיר וא"ת הכניסה לרצקה ודשה אמאי כשירה מאי שנה מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם כ"כ דבלאו הכי נדושת המצוה וא"ת אי לא ידע צעעע עליית הזכר אמאי פסולה מאי שנה מהכשר דאמרין לעיל (דף כג.) נגצו אינן צבי יותן ואס נאמר דלא מיפסלא אלא כשידע צעעע עלייתו א"ש ואמי נמי שפיר הא דתמן (פרה פ"ב מ"א) פרה מעוברת ר"א מכשיר וקשה ובי

בתורי דנפיש פסידייהו: שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו': איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי ת"ש שוטחה לצורכה לצורכה אין "הא לצורכו ולצורכה לא אימא סיפא אבל לא לכבודו ולצורכה הוא דלא הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי (א) אלא מהא ליכא למושמע מינה ת"ש (ב) לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מטה לצורכו אבל ישמחנה על גבי מטה ועל גבי מוגד לצרכה נודמנו לו אורחים לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מוגד בין לצורכה בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה אי משום עינא אי משום גנבי תא שמע (ג) הכניסה לרצקה ורשה כשירה בשביל שתינק ותדוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה שאני התם דאמר קרא י' אשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להא (ד) דתגן ישכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי טעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא עד דעבד בה איהו השתא דכתיב עובד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד י'מה עובד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה: כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו': ת"ר "המוציא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו וכלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן וכלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחיקן ומגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא ינע בהן עד שיבא אליהו "כדרך שאמרו באבירה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת 'בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: מציא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: מנהני מילי (ד) ת"ר^(א) והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד יהיה בהן והיא בביית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכן נאמר והתעלמת מהם למאי איצטרך קרא אילימא לכהן והיא בביית הקברות פשיטא האי ועשה ותו לא רחינן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא (ב) דאמר רב יהודה אמר רב אפם כי

תורה אור השלם
1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זבחי הערב והוא עצלת זבחי אשר לא עבד בה אשר לא מקשה בעל:
דברים כג כג
2 לא תראה את שור אדוך או את שוה נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוניהו:
דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

תורה אור השלם
1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זבחי הערב והוא עצלת זבחי אשר לא עבד בה אשר לא מקשה בעל:
דברים כג כג
2 לא תראה את שור אדוך או את שוה נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוניהו:
דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

תורה אור השלם
1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זבחי הערב והוא עצלת זבחי אשר לא עבד בה אשר לא מקשה בעל:
דברים כג כג
2 לא תראה את שור אדוך או את שוה נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוניהו:
דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד

תורה אור השלם
1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זבחי הערב והוא עצלת זבחי אשר לא עבד בה אשר לא מקשה בעל:
דברים כג כג
2 לא תראה את שור אדוך או את שוה נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוניהו:
דברים כב א
3 אפס פי לא יקדש פך אביון פי בך יקרב יי בארץ אשר יי אליהן נתן לך נדלה לרשתה:
דברים טו ד